वधूं चे उपमाला.

पुनरिन्दुश्चन्द्र[illegible] ।

करोत्यमृतमाह्लादि दिग्वधूमुखमण्डनम् ॥ IV 47. 75.

रवी

आदित्यपथसंप्राप्तकन्दरो जडमन्थरः ।
एकार्णवः समुच्छून आसीत्पूर्वं इवेश्वरः ॥ VI (ii) 78. 3.

क्वचिदुंकारकांकारैरङ्गारनिकराग्निकैः ।
फिंकारैर्विकिरत्यग्नीं पूर्वसंसर्गवानिव ॥ V. (ii) 115. 31.

चौरा:, अरय: etc

चरन्ति चतुराश्चौरा विषमा विषयारयः ।
हरन्ति पावसर्वस्वं जागर्षि स्वपिमोह किम् ॥

दोभयत्यन्य एवैनं निग्रहार्हो मुहुर्बलात् ।
तपस्विनं यथैकान्तं संस्थितं मत्तस्करः ॥ V (i) 93.

मिलत्पदार्थैर्नीरन्ध्रं सितमच्छं सवायुभिः ।
क्वचित्सौम्यं क्वचित्दाुव्यं चौरैरिव पुरं निशि ॥

राजन् etc.

वातवर्षहिमोत्पातपातभग्ने धरातले ।
जडवेगो गमद्वृद्धिं क्रतावविव महीपतिः ॥ VL (ii) 78. 1.

राग एव हि शोभायै निर्गुणानां जडात्मनाम् ।
राजेव राजते राजन्रागेणैवेष किंशुकः ॥ Vi (ii) 120.

तेषु तत्रान्यदेशेषु तथोद्दोनविहोनया ।
हारिण्या विहरंजात्या राजेव परिराजते ।। V.(ii) 45.13.

तेषु तत्कन्यदेशेषु तथोद्वहोनविहोनया ।

हारिण्या विहरंजात्या राजेव परिराजते ॥ V. (vi) 45.13.

ळळन्नवळतावान्तपुष्पधूळिविधूसरा: ।
सरन्ति मरुतो मन्दमुद्यानेषु नृपा इव ।। Vi (ii) 20.6.

नाट:

कुटीकुड्येषु भग्नेषु प्रतिबिम्ब इवामरः ।
अतिष्ठत्पुरुषस्तत्र पटान्नट इवोद्गतः ॥ Vi (ii) 130.20

आरख्यनु etc.

पीठादारविकारस्यास्यं परिदिव्यशिरावृतम् ।

मात्रापंचककोशस्थं तरत्तारकसोकमरम् ।।

विनय

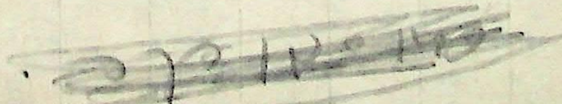
क्वचित्प्रकटसर्वार्थो मनो प्रतिमतामिव ।
क्वचिच्चस्त्यानमलगहनो मूर्खश्रोत्रियचित्तवत् ॥ VI (ii) 64.13.

अभिसारिका।

अप्रौढांशुकच्छन्ना पूकरत्नविभूषणाः ।
शिलाः नगरसुन्दर्यो यत्र शृङ्गाभिसारिकाः ॥ V. 65.16.

पयोधरपटच्छन्नं विद्युद्वलयभूषितम् ।
वभिसारिकया तुल्यं धाराधौताङ्गचन्दनम् ॥

रोगाङ्कुशः

घुपूर्घितो महोपादा चनालोरोमराजयः ।
जह्रुगलो रुं नितम्भिन्यश्चन्द्राकृतकुण्डलाः ।। IV. 50. 8.

पुत

ज्वालोद्गुंजों धूमकचो जगज्जीर्णकुटीनटः ।
जज्वलुर्वनजालानि पुराणि नगराणि च ।। VI (ii) 75. 28.

लोचनete.

वन्द्राकौ लोचने तस्य ब्रह्मलोकौ मुखं स्मृतम् ।
भजः सोमो स्य कथितः श्लेष्मा प्रालेयपर्वतः ।। VI(ii)74.14

अहमर्थे प्रविसृते संसारो ह्यनुभूयते ।
नान्तर्भूय परिक्षीणो लोचनस्येव तारके ।।

अहमर्थे प्रविसृते संसारो ऽनुभूयते ।
नान्तर्भूय परिक्षीणो लोचनस्येव तारके ॥ V… 4. 45…

चन्द्रार्कबिम्बनयनं तारांशुकं किरीटिनम् ।
विलोलमेघवसनं नानावनतनूरुहम् ॥ V: (ii) 126. 10.

कर दिया।

गायन्त्यनिलभांभारैर्नृत्यन्ति नतिकाः करैः ।
पुष्पैर्हसन्त्यगेन्द्राणां गुहा गह्वरकोटराः ॥ VI (ii) 56. 18.

नं सं.

सध्याप्रमेशानुपयन्ति बाला

नभस्तले कोमलकम्पनेन ।

नृपाङ्गणे पुष्पविचित्रलेखा-

नुवासिते नृत्यवरा इवैते ॥ V.(ii) 115. 29.

उपमानs drawn from
the world of human beings
(limbs, possessions etc.)

शुद्धि.

पनागानाल गहने विलासि -
वत्मा हेलाविलोल पवनसाङ्गित-
पामलेन । मल्लेन पल्लवद-
लामल मालितानां लदमीलताऽ-
सिरलिता बालितेव मुष्टिः ॥

6 (1) 36. 19.

सरवती

6.(i). 35. 19-20

रिपुत्रेषु भ्रमबीजेषु कल्पना-
जालकर्तृषु । सहस्रशात्तशाखे-
यं मन्विध्योदेति पीवरी ॥
वेदवेद्यार्थवेद्यादि जीवजाल-
जरावली ।
6.(i).35.19-20

की ओर देखी चली गई

की ओर जा रही हो

पड़ी हुई है और ऐसा

सांपों ने जकड़े रखा हो

बिना पखावर रंगे भी

चलक [illegible] बनी) ग

[illegible] में आ स्वयं हो नय

ज्वर

वासन्ता विकचैर्येषु -
कैषु र्पि ज्वरयन्ति देवी।
प्रफुल्ल सङ्कटान्वधि-धार्यैर्सत्वत
कान्हैवी॥

(उत्पत्ति: सर्वज्ञीवालाम)

ता. १३.२२

कान्ता वनिता [illegible]

अङ्गना

कान्ताङ्गना

हेलाविलुलितधम्मिल्लमुक्तमालतिकालताः ।
इव बालाङ्गना नृत्यं तन्वानास्तनुगात्रिकाः ॥ VI (ii) 145 19.

न मे मनोरमाः कामा न च रम्या विभूतयः ।
इदं मत्ताङ्गनापाङ्गभङ्गलोलं च जीवितम् ।। Vi (ii) 93. Go.

आत्मज्ञानमिदं शास्त्रं प्रकाशयति दीपवत् ।
पितेव बोधयत्याशु शास्त्रेण रमयत्यलम् ॥

प्रभातसूर्यमुखैर्दिवसैरिव तर्जिता ।
हृदयेव स्फुटिता नारी निलीना दयितोरसि ॥

V.(ii) 115. 36.

एषा ऽ सौ सन्नयो [illegible]

स्फोतामोदमदाद्रसेन तरवो वक्रे क्रियन्ते त्रिभिः ।

सज्वालोदहनादासंस्थितकपोलोष्मोदयो ताण्डवे

अङ्गुष्टाङ्गुलिमर्यैथो ष्णाककणास्तप्ता यथा योषिताम्

इह चन्द्रोदये श्वेतास्[illegible]: ।
नद्यो माद्यन्ति वनिता: सेष्टा इव निशागमे ॥ V. (८) (32. 3

इह चन्द्रोदये श्वेत[illegible]

नधो माधन्ति वनिता: सेष्टा इव निशागमे ॥

इत्यादि etc.

पण्डितस्य यथा पूजा वस्तुद्विषः प्रमोदति ।
दृगिवेन्दौ निरभ्रोदे सकलामलमण्डले ॥ V:(i) 143.4

भगवन्भूरिशो भ्रान्ता दिशो दश दृशो यथा
मया न तु पुनः साधुर्लब्धः संशयनाशकृत् ।। V.(ii) 2.4.2

मुक्ताम्पादवः

आत्मन्येवात्मना... ...धिरो मयः ।

नित्यमन्तर्मुखो भूत्वा स्वात्मनान्तः प्रपूर्णधीः ॥ V.ii.12 5.

नोहारेणेव संवोतश्चेत्यवस्तुपरायणा: ।

जात्यन्ध इव पन्थानं मा[illegible]तात्मा न पश्यति ।। V. (ii) 20.15

कदोपशान्तचित्तात्मा चित्तामुपगतः पराम् ।

परमात्मोक्षमेष्यामि जात्यन्धविगमादिव ॥ V. 51. 29.

तिऽडीवा। इव.

लिपिकर्मार्पिताकाराः सर्वे ध्यानपरायणाः
बद्धपद्मासनास्तत्र निर्जीवा इव संस्थिताः ॥ VI (ii) 79.5.

देहव त्यां.

देहक न्या.

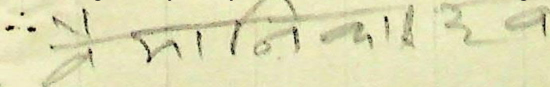
वडवाग्निदृशं लोलभुजोर्मिभरभासुरम् ।
एकार्णवार्णो द्राग्देहबन्धेनेव समुत्थितम् ॥ VI (ii) 81. 4.

अवयव & इन्द्रियपर्याय

मन: सेनापते: सेनामिमामिन्द्रियपंचकम् ।
जेतुं चेदस्ति मे यत्नो जायापि तदलं मुने ।। V.(6)6.44.

अवलम्ब्य तदेवान्तः संस्थितास्तैजसादयः ।

न स्थितिं प्रविमुंचन्ति स्वां यथावयवा इव ।। VI (ii) 80.54.

तान्नीतमात्रखण्डेषु पतिताः पातिताङ्गकाः ।
पारसीका गता मोहं भ्रमाद्वैमानिका इव ॥ Vi(ii) 112.35

~~[illegible]~~ ते स्पर्शाः

अनुद्वेगकराचारा बान्धवा नागरा इव ।

वहि: सर्वसमाचारा अन्त: सर्वार्थशोतना: ।। V. (1.) 19.8.5.

परिज्ञातस्तु का[illegible] ।

वासनातानवात्स्नेहो बन्धौ दूरगते यथा ॥ V: (?) 95.22

॥ तत्

जागतानां पदार्थानामदृष्टात्मतनुस्तनुः ।
हृत्स्थो सि हारमुक्तानामेकस्तन्तुरिवाततः ॥ 5. 18. 44.

अतो यदेव नैदोया [illegible] महावपुः ।

तत्पदार्थाः प्रधावन्ति तृषिताः सलिलं यथा ।। VI (ii) 80.53.

२॥ पृ०

संसारविषममासाद्य विद्युत्संपातचंचलम् ।
सत्काव्यसाधुसंपर्कैः कर्दमात्सारमुद्धरेत् ॥ V: (ii) 162.22

पण्डित etc.

शिष्याः सारस्वता नीत्वा आदिनान्ते

कृताजयः ।

पण्डिता इव वादेषु नोद्धिग्ना न पराजिता ॥

१शि॰ सारस्वता नीत्वा मादिनान्त कृताजयाः।

पण्डिता इव वादेभु नोद्धिग्ना न पराजिता॥

१११ ८७६७

२ रु.

प्रवेशनिर्गमव्यग्रत [illegible]मुख: ।

प्रफुल्लकिंशुको भाति वीरो रक्त इवासृजा ।। ५(i)(ii)(20.15

ग्रान्थ

राजद्वारगतो ग्राम्य इवाहं विस्मयं गतः ।
तामालोकितवान्भूयः कलधौतशिलामहम् ॥ VI (ii) 86.13.

गोकुलनाथजी नमः

प्रबुद्धः सर्वकर्माणि कुर्वन्नपि न पश्यति ।
गृहकर्माणि गेहस्थो गोष्ठभाण्डमना इव ॥ V.(नि) 22.30.

अरविन्द

अगस्त्यशोषितो म्भोधिर्गङ्गापूरेण पूरितः ।

येन दुष्पूरभूतो पि महासार्थो र्थिनामिव ॥ vi.ii 74.10.

रागणाः

नाक्रामन्ति मयाक्रान्ता न च श्रृण्वन्ति मद्वचः ।
इत्यहं मोहमापन्नो विक्रोत इव सज्जनः ।। U/(::) 95. 3.

गाद ।

अतिदीर्घां कराग्रास्या नभो मातुमिवोद्यता ।
दीर्घजानुभुजभ्रान्त्या मातुकामेव दिङ्युगम् ॥ VI (ii) ९१. १०.

उह्यमानस्य कृष्णस्य तनुरेवाम्बुरूपिणी ।
मातृजङ्घेव वत्सस्य कष्टं बन्धनतां गता ॥ V: (?) 139.

पाद:

ब्रह्माण्डखण्डपरस्याघो विस्तृतं पादयोस्तलम् ।
जानुमण्डलरन्ध्राणि पातालकुहराण्यधः ॥ VI (ii) 74. 10.

Hair as a standard of comparision

धौतावघूर्णितानल्पभ्रमद्भ्रमरकुन्तलम् ।
प्रमार्जयन्तमाशानां मुखं पल्लवपाणिभिः ॥ IV. 49.3.

दुःखानि मौर्ख्यविभवेन भवन्ति यानि
नैवापदो न च जरामरणेन तानि ।
सर्वापदां शिरसि तिष्ठति मौर्ख्यमेकं
कृष्णां जनस्य वपुषामिव केशजालम् ॥ V.(i) 8.8.27

यः पयोमेदुरैर्मेघैर्मिलितैः शृङ्गकोटिषु ।
लताकुसुमसंप्रीतैः कुन्तलैरिव राजते ॥ V. 19. 6.

शिव. शना: ला.

अर्चिच्चदापि मृत्पिण्डः शरावोदंचनादिकम् ।
यथाङ्गमनुते ज्ञो वस्तथाङ्गमनुते जगत् ।। V. (ii) 1.8.29.

अश्रुपाते मृगगणास्त्यक्तरोमन्थमुद्ययुः ।
साग्निदाहात्पुरवराद्भीतभीतजना इव ॥ Uttara 3.57.

तदहं हृदयं जन्तोराविशं विषमान्तरम् ।
नरो वयवसंबाधं नरवृन्दमिवाधिकः ॥ Vi (:) 137. 22

स्वर्गस्था नरकं यान्ति नारकाश्च त्रिविष्टपम् ।
योनेर्योन्यन्तरं यान्ति द्वीपाद्द्वीपान्तरं जनाः ॥ V. 18.52.

सिता.

शुक्लकृष्णाहिणादीनां नित्यं ज्योत्स्नाद्गशायिनाम् ।

पुत्राणामिव वर्णानां सर्वेषां देहदः पिता ॥ Viṣṇu 91. 7.

२०८

स पार्थिवपदार्थानां स्थितः पुष्करपत्रवत् ।
भागस्तमेवाधावन्ति ते सुता मातरं यथा ।। VI (ii) 80. 52.

कुचकोटरसंसुप्तं विस्मृत्य जननी सुतम् ।
यथा रोदिति पुत्रार्थं तथात्मार्थमयं जनः ॥ V. 118.15.

गञः

चन्दनाङ्कित: श्रोपार्जेतु जनैर्घवेत्सना: ।
समुद्यत इवोच्चवौ सौ मल्लो मलयपर्वत: ॥ V.(ii) 11 6/0.

वितानमिव दिक्कुडिदादीर्घं विटपबाहुभिः ।
आलोकयन्तं ककुभो विकासिकुसुमेक्षणैः ॥ IV. 49. 2

निघण्टु

ततः सज्जनसंपर्कमुदर्कश्रियसे स्वयम् ।
करोति स्वस्थतागृध्नुर्भिषगाश्रयणं यथा ॥ VI (ii) 47. 28.

कृपणा

वह्वोर्मिभिर्विजिगीषाभिः कृपणाविव निःसृतः ।
जीवन्मुक्तावपि गुरु लोके शुक्रबृहस्पति ॥ V : (i) 125.58

पाठी

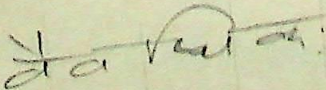
नीतो स्मि परमं खेदमभिधावद्भिरिन्द्रियैः ।
एक एव महारण्ये तस्करैः पथिको यथा ॥

पारार्य पान्थदृष्ट्येव दृश्यन्ते दारबन्धवः ।
यथाशक्ति यथाकालमुपचर्यन्त एव च ॥ VI (ii) 48.4.

दूरे परिहरत्यज्ञान्यज्ञयूपानिवाध्वगः ।
स्त्रीनदानतपोयज्ञान्करोति विबुधानुगः ।। VI (ii. 47. 4.

ग म्यंदेशैकनिष्ठस्य यथा पान्थस्य पादयो ।

स्पन्दो विगतसंकल्पस्तथा स्पन्दः स्वकर्मसु ।। Vi. ii. 126.96.

कलनापद्दिग्णो नोऽहं देहं दोधंतया मुनिः ।
जहौ गिरिगुहागेहे भारं वैवधिको यथा ॥ V - 19. 18

क्षीण

तेजस्युपरते तस्य घूर्णमानं मनो गुरोः ।
निद्रा व्यवदगा निरूढां मोहं [illegible] वदेव वा ॥ V. 54. 47.

सर्वासां भूतजातीनां व्यग्राणां व्यर्थदीर्घया ।
दीर्घाणामिव गच्छन्ति दिवसानि दुरीहया ॥ V.(ii) 97.37

आस्वादयति यं भावं चिद्घानुगिनात्मक: ।

लब्ध: सर्ग: प्रलापेन दग्धिब: दुव्यतया यथा ।। VI (ii) 55.4.

वासनाभारवान्

संसारसरणावस्यां तथा विहर सुव्रत ।

न यथैव श्रमश्रान्तो वासनाभारवानिव ।। V. 18.59

लब्धप्रकाशगम्भीरं प्रसन्नं कान्तिमत्तमम् ।
रजोविरहितं रेजे खं मनो महतामिव ॥ V.(1.) 13.12.

स मद्भक्तिं निर्वाणमोहमानो दिवानिशम्।

राजा राजीव मनसह मनो नेतुं प्रबुध्यते ॥ VI (ii) 65.14.

II.

आकाश एव तिष्ठामि विगतावलम्बनः।
स्तब्धप्रकृतिसर्वाङ्गो मनो निर्वासनं यथा॥

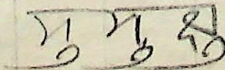
VI (i) [illegible] 21-16.

'a thing is.' These powe

the three gunas, they are

of the form of succession

things away from our cons

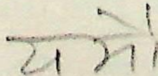
आत्मीयान्यन्यदीयानि तेषां बोध्यबलान्यलम् ।
क्षीणानीव मुमुक्षूणां पुण्यपापानि धावताम् ॥ V(ii)(13.5.

पति

पश्यामि कान्तमित्युक्तं ममाप्युत्कण्ठते मनः ।

न जरोजालवल्लितास्तरुं वल्लयः स्वं पतिम् ॥ V ii 85 31

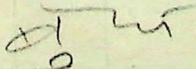
भूभारपरिभूताद्गो हरिं शरणमेष्यति ।
कान्ता दस्युपराभूता दीना पतिमिव प्रिया ॥ VL (i) 52.26.

यशो

वाक्ये तदेव मित्यादिगुणास्याद्शेषतः ।
न जागत्स्वप्योर्यनेको पि यम्यो रिव ॥ Vi(ii) 18.27

यौवनवान्

किमेतत्स्यादुता[illegible]मिति संशयम् ।
नाध्यगच्छदसौ शान्तिं भूर्वो यौवनवानिव ।। Vi (ii) 155.4.

पूर्णस्यापि जगतोऽर्थैः सर्वदैवाविकारिणः ।
स्वस्थ मन्ये बुधस्यैव सुखं सर्वार्थशून्यता ॥ V: (ii) 116. 13.

— सम्राट्

महर्णावादिषु नैषधस्य प्रथमं कालान्तरेषु सः ।
नीपव्यानमघ: कुर्वन्सम्राडिव विराजते ।। V. (ii) 45. P.

२५ ल

आपातरमणीयानि विमर्दविसराण्यपि ।
दुःखान्यापत्प्रदातॄणि संगतानि खलैरिव ॥ Vi (ii) 93.83

अहो नु परिखेदाय प्रौढप्रायातपो रविः ।
परितापाय पापो यं दुर्जनेनेव संगमः ।। Vr(ii) 23.9.

३(१,८०६

न कुर्वंचिद्राजते कार्यो ममतामेध्यदूषित: ।

प्राज्ञो प्यतिबहुज्ञो पि दु:शील इव मानव: ॥ VI (i) 53. ॥.

वीचयो रत्नमा[illegible]वर्तवृत्तिभिः ।
विलसन्ति विलासिन्यो यदाः स्विव विलासिनाम् ॥

V i (ii) 120.22